Karel Jaromír Erben – Jan Šprincl

Item Fasciculus florum

aneb

latinská Kytice podruhé

Trilogie se satyrským dramatem

Divadelní spolek Titivillus
Studentský spolek při Ústavu klasických studií
Filozofické fakulty Masarykovy univerzity

classics.phil.muni.cz/kytice
classics.phil.muni.cz/titivillus

Těžko bychom hledali Čecha, který by neznal sbírku balad Karla Jaromíra Erbena s názvem *Kytice z pověstí národních*. Třebaže od jejího prvního vydání uplynulo již více než 150 let, dodnes se vybrané básně čtou na hodinách české literatury a žáci se je učí zpaměti recitovat stejně jako jejich rodiče či prarodiče. Kytice se stala dílem kanonickým a nesmrtelným a bezpochyby ji lze počítat mezi perly české literární tvorby, jež jsou podle Jana Šprincla, brněnského klasického filologa a autora jejího latinského překladu, hodna toho, aby se s nimi mohly obeznámit i jiné národy. A právě pro tento úkol je podle něj „latina – jako jazyk monumentální a mezinárodní – vhodným prostředkem, mostem, po kterém se mohou přenášet nejcennější literární poklady z jedné země do druhé".

Erbenovy balady jsou zasazeny do českého venkova a přinášejí romantický obrázek lidových tradic. Jejich ústředním motivem jsou však mezilidské vztahy a otázka viny a porušení přirozeného řádu věcí, za něž přichází krutý trest.

Vodník

Vodník si v noci u jezera šije svatební oblečení. Ráno se mladá slečna z nedaleké vísky rozhodne, že si v jezeře vypere prádlo. Její matka měla zlý sen a nechce ji k jezeru pustit. Dcera však nedbá matčina varování. Jakmile namočí první kus prádla, stáhne ji voda pod hladinu. Vodník se jí násilím zmocní a učiní ji svou ženou. Od té doby s ním musí žít ve vodní říši, což ji netěší. Proto prosí vodníka, aby směla navštívit svou matku. Vodník nakonec svolí, nechá si však dítě jako záruku. Když pak matka dceru opakovaně odmítne pustit zpět a žádá vodníka, aby přinesl plačící dítě na práh chalupy, vodník ve vzteku dítěti utrhne hlavu.

Nikam nechoď, dcero moje,
zradu kuje vodní vrah;
ač že péči máš o dítě,
mně o tebe větší strach.

Štědrý den

Dvě dívky, Hana a Marie, chtějí poznat svůj osud. Společně se proto o půlnoci na Štědrý den vydají k jezeru, rozbíjí led a pohlédnou na hladinu. Hana vidí svého milého Václava, zato Marie spatří pohřeb. Do roka se pak to, co viděly ve vodní hladině, oběma vyplní.

Však lépe v mylné naději sníti,
před sebou čirou temnotu,
nežli budoucnost odhaliti,
strašlivou poznati jistotu!

Zlatý kolovrat

Král zbloudí na lovu v lese a potkává nádhernou dívku Doru. Ihned ji požádá o ruku. Její macecha mu nabídne svou vlastní dceru, král však odmítne. Cestou na svatbu macecha se svou dcerou Doru v lese zabijí, vyloupnou jí oči a usekají ruce a nohy, které odnesou s sebou. Vlastní dcera se pak vydává za nevlastní, král si ji vezme, po čase ale odjede do boje. Zatím uloží své ženě, aby pilně předla. Dořino tělo najde v lese stařec, který vyšle své pachole na hrad, aby vyměnilo nohy, ruce a oči za zlatý kolovrat, kužel a přeslici. Poté Doru opět oživí živou vodou. Král se vrací z války a žena mu předvádí zlatý kolovrat. Ten však svým vrčením vše prozradí. Král se zděsí a vydá se hledat do lesů pravou Doru. Macechu s dcerou pak stihne krutý trest.

Z hlavy jim oči vyňaty,
ruce i nohy uťaty:
co prve panně udělaly,
toho teď na se dočekaly
v lese hlubokém.

Polednice

Matka stojí u kamen a vaří oběd. Její dítě neustále zlobí, a tak na něj matka ve vzteku zavolá polednici. Ta pak skutečně přijde a chce si zlobivé dítko vzít, matka ho však brání tak urputně, až jej vlastním objetím udusí.

Pojď si proň, ty Polednice,
pojď, vem si ho, zlostníka!

Studentský divadelní spolek **Titivillus** vznikl v roce 2009 na Ústavu klasických studií Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Jeho cílem je oživovat zábavnou formou mrtvé jazyky a šířit povědomí o kulturním dědictví antiky a středověku. V jeho repertoáru jsou hry různého rozsahu a forem v klasické řečtině a latině, ale samozřejmě také v češtině.

Osoby a obsazení

Vodník
Vypravěč – Adéla Svobodová
Vodník – Eliška Bumbová / Zdeněk Pásek
Dcera – Kristýna Flasarová / Nikola Kicošová
Matka – Ema Ištvánfyová / Gabriela Gombárová

Štědrý den
Vypravěč – Maxmilián Šimeček
Hana – Veronika Nagyová / Nikola Kicošová
Marie – Lenka Josefína Sládková / Anna Wolfová
Václav – Matěj Novák
a další ve svatebním a smutečním průvodu

Zlatý kolovrat
Vypravěč – Adéla Svobodová
Král – Maxmilián Šimeček / Filip Pavel Dvorský
(Pseudo)Dora – Anna Wolfová / Kristýna Flasarová
Macecha – Eliška Bumbová / Barbora Keselá
Stařec – Robin Škrabal / Zdeněk Pásek
Pachole – Jan Karkoška / Gabriela Gombárová
Kůň – Lenka Josefína Sládková a Zuzana Schwarzová

Polednice
Vypravěč – Filip Pavel Dvorský
Matka – Barbora Keselá / Adéla Svobodová
Dítě – Veronika Nagyová
Polednice – Matěj Novák / Eliška Bumbová
Otec – Jan Karkoška

Flétna a kytara: Laura Alexandra Chomčová
Violoncello: Zuzana Schwarzová
Klávesy: Tomáš Weissar
Zpěv: Barbora Keselá
Hudba: Jan Jirásek a Adam Michna z Otradovic (arr. Tomáš Weissar)

Scénář a režie: Tomáš Weissar a Eliška Bumbová
Světla a rekvizity: Barbora Benková a Tereza Kuželová